

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 71 0 Рс 396004 25 Рев
Бања Лука, 04.04.2025. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Горјане Попадић, као предсједника вијећа, Тање Бундало и Сенада Тице, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља Д.И. из П., [...], кога заступа пуномоћник Вујадин Љубојевић, адвокат из Прњавора, против тужене Републике Српске, коју заступа заступник по закону Правобранилаштво Републике Српске, Сједиште замјеника Бања Лука, ради заштите права из радног односа, одлучујући о ревизији тужитеља против пресуде Окружног суда у Бањој Луци број 71 0 Рс 396004 25 Рсж од 05.02.2025. године, на сједници вијећа одржаној дана 04.04.2025. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Бањој Луци број: 71 0 Рс 396004 23 Рс од 30.11.2024. године одбијен је захтјев тужитеља да се утврди да је тужена повриједила право на једнако поступање према тужитељу у односу на запослене у законодавној и извршној власти у Републици Српској, као и БиХ, којима се признаје и исплаћује накнада за топли оброк (став 1. изреке). Одбачена је, као неблагоприятна, тужба тужитеља у дијелу захтјева да се тужена обавезе да му надокнади материјалну штету по основу накнаде за топли оброк за период од мјесеца новембра 2019. до мјесеца априла 2022. године, са законском затезном каматом од дана доспијећа па до исплате (став 2. изреке). Одбијен је захтјев тужитеља да се тужена обавезе да му надокнади материјалну штету по основу накнаде за топли оброк за мјесец мај 2022. године у износу од 155,38 КМ, са законском затезном каматом, почев од 01.07.2022. године и за мјесец јун 2022. године у износу од 176,44 КМ, са законском затезном каматом, почев од 01.08.2022. године, па до исплате, као и да му тужена надокнади трошкове парничног поступка, са законском затезном каматом од пресуђења, па до коначне исплате (став. 3 изреке). Обавезан је тужитељ да туженој надокнади трошкове парничног поступка у износу од 750,00 КМ (став 4. изреке).

Другостепеном пресудом Окружног суда у Бањој Луци број 71 0 Рс 396004 25 Рсж од 05.02.2025. године жалба тужитеља је одбијена и првостепена пресуда потврђена. Одбијен је захтјев тужитеља за накнаду трошкова састава жалбе у износу од 600,00 КМ.

Изјављеном ревизијом другостепену пресуду побија тужитељ због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права, са фактичким приједлогом да се побијане пресуде преиначе и тужбени захтјев тужитеља усвоји.

У одговору на ревизију тужена предлаже да се изјављена ревизија одбије као неоснована.

Ревизија није основана.

Предмет спора у овој правној ствари је захтјев тужитеља: да се утврди да је тужена повриједила право на једнако поступање према тужитељу у односу на запослене у законодавној и извршној власти у Републици Српској, као и у БиХ (што током поступка мијења и прецизира у односу на остале буџетске кориснике и остале запослене у Републици Српској и у односу на судије у Федерацији БиХ) у погледу накнаде за топли оброк и захтјев за исплату накнаде штете за период од 01.11.2019. до 30.06.2022. године у износу од 4.547,06 КМ, са припадајућом каматом, уз накнаду трошкова парничног поступка.

На темељу изведених доказа првостепени суд је утврдио: да је тужитељ запослен у Основном суду у П., на радном мјесту судије и то од 01.09.2006. године и да му није исплаћивана накнада за топли оброк у траженом периоду; да је Уставни суд БиХ дана 24.03.2022. године донио одлуку број: У-18/21 од 24.03.2022. године, којом је утврдио да Закон о платама и накнадама судија и јавних тужилаца у Републици Српској („Службени гласник Републике Српске“ број: 66/18 и 119/21) није у складу са Уставом БиХ, јер не садржи одредбе о накнади за топли оброк, те је наложио Народној Скупштини Републике Српске да најкасније у року од шест мјесеци од дана објављивања одлуке усклади Закон о платама и накнадама судија и јавних тужилаца са чланом I/2 и II/4 Устава БиХ, чланом 14. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, чланом 1. Протокола број 12 уз Европску конвенцију и чланом 26. Међународног пакта о грађанским и политичким правима; да је донесен Закон о платама и накнадама судија и јавних тужилаца у Републици Српској („Службени гласник Републике Српске“ број: 56/22) гдје је чланом 2. став 2. регулисана накнада за топли оброк.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да да тужба тужитеља није благовремена у дијелу потраживања накнаде за топли оброк за период од 01.11.2019. до 30.04.2022. године, а да је иста благовремена у односу на потраживање за мјесец мај и јуни 2022. године. Налазећи да одлуком Уставног суда број: У-18/21 од 24.03.2022. године није утврђено да су судије и тужиоци дискриминисани, да финансијска разлика у третману тужитеља у односу на судије у Федерацији БиХ има легитиман циљ, да остали запосленици у Републици Српској, због различитог статуса и природе професионалних и радних активности нису подобни за утврђивање дискриминације и да због непостојања дискриминације тужена није у обавези да тужитељу надокнади штету, првостепени суд је примјеном одредаба члана 2, 3. и 12. став 1. Закона о забрани дискриминације („Службени гласник БиХ“ број: 59/09 и 66/16-у даљем тексту: ЗЗД), члана 201. Закона о раду („Службени гласник Републике Српске“ број: 1/16, 66/18, 119/21, 112/23 и 39/24-у даљем тексту: ЗР) и члана 154. став 1. Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“, број: 29/78, 39/85, 45/89, 57/89 и „Службени гласник Републике Српске“ број 17/93, 3/96, 39/03 и 74/04- у даљем тексту: ЗОО), захтјев тужитеља одбио у дијелу у којем је тужба благовремена, а тужбу одбацио у дијелу у којем је иста неблаговремена.

Одлучујући о жалби тужитеља, другостепени суд је прихватио чињенична утврђења и правне закључке првостепеног суда, слиједом чега је жалбу одбио и првостепену пресуду потврдио.

Нижестепеним пресудама захтјев тужитеља је правилно одбијен.

Према одредби члана 12. став 1. ЗЗД лице или група лица која су изложена било којем облику дискриминације овлаштени су да поднесу тужбу и траже (између осталог): тачка а) да се утврди да је тужени повриједио тужиочево право на једнако поступање, односно да радња коју је предузео или пропустио може непосредно довести до повреде права на једнако поступање (тужба за утврђење дискриминације); тачка ц) да се надокнади материјална и нематеријална штета узрокована повредом права заштићених овим законом (тужба за накнаду штете).

У смислу одредбе члана 2. став 1. ЗЗД, дискриминација је различито поступање, укључујући свако искључивање, ограничавање или давање предности утемељено на стварним или претпостављеним основама према било којем лицу, или групи лица и онима који су с њим у родбинској или другој вези, на основу њихове расе, боје коже, језика, вјере ..., као и свака друга околност која има за сврху или посљедицу да било којем лицу онемогући или угрожава признавање, уживање или остваривање на равноправној основи, права и слобода у свим областима живота.

Ријеч „дискриминација“ значи „разликовање“, а у смислу садржаја напријед цитиране одредбе ЗЗД користи се за означавање недозвољеног разликовања људи – појединаца или група, на основу неког њиховог личног својства које представља дискриминацијски основ. Дискриминацијски основ је тужитељ дужан навести у чињеничним наводима тужбе, те је било да се ради о непосредној дискриминацији (члан 3. став 1. ЗЗД) или о посредној дискриминацији (члан 3. став 2. ЗЗД) дужан навести и компаратора (упоредника), лице или групу лица, које/која се налази у истој или сличној ситуацији као и лице које тврди да је дискриминисано по основу одређеног личног својства.

Тужитељ у овој парници захтјев за утврђење дискриминације темељи на наводима да је, као судија Основног суда у П., због неплаћања предметне накнаде, дискриминисан у односу на остале буџетске кориснике у Републици Српској, запослене у Републици Српској који нису буџетски корисници и у односу на друге носиоце судске и тужилачке функције у БиХ, а позива се и на одлуку Уставног суда БиХ број 18/21.

Наведена одлука Уставног суда БиХ број 18/21 од 24.03.2022. године, на коју се тужитељ позива и у ревизији, према садржају исте, се односи на оцјену усклађености Закона о платама и накнадама судија и јавних тужилаца у Републици Српској („Службени гласник БиХ“ број: 66/18 и 119/21, даље: ЗПН) са Уставом Босне и Херцеговине, у вези са напријед наведеним међународним прописима који се односе на забрану дискриминације, а њоме није утврђено да су судије и јавни тужиоци, као група лица, дискриминисани у смислу одредбе члана 2. ЗЗД, односно члана 14. Европске конвенције и члана 1. Протокола 12 уз Европску конвенцију. Стога иста нема значај правно релевантног доказа за закључак да је тужитељ дискриминисан.

Тужитељ, тврдњу о непосредној дискриминацији у погледу остваривања права на наведену накнаду темељи на функцији коју обавља „судија у Републици Српској“ и као компаратора наводи двије различите групе лица и то прву групу представљају остали запослени у Републици Српској, а другу групу представљају судије и тужиоци у Федерацији БиХ.

Основна разлика између тужитеља и првог упоредника се темељи на различитом статусу и природи конкретних професионалних и радних активности, обавезама и одговорностима. Рад судије (који је регулисан посебним прописима) и овог упоредника није исти, а различит рад, у складу са општеприхваћеним стандардима и принципима (легитимно) и на основу закона (легално) прате и различита примања која остварују по основу рада, Како непосредна дискриминација подразумијева неједнако поступање према једнакима, односно неповољније поступање према лицима или групи лица у истој или сличној ситуацији, то је овај компаратор неподобан (неодговарајући) за утврђивање дискриминације.

Законом о платама и другим накнадама судија и тужилаца у Федерацији БиХ („Службене новине федерације БиХ“ број 72/05, 22/09, 27/12, 55/13, 55/17 и 61/22), прописана је висина основне мјесечне плате судија и тужилаца (члан 2. и 3.), право на повећање плате у складу са повећањем просјечне нето плате у Босни и Херцеговини (члан 6.), те према одредби члана 6а. наведеног закона судије и тужиоци имају право на новчану накнаду за исхрану у току рада (топли оброк), у висини 1% просјечне нето плате исплаћене у Федерацији по задњем статистичком податку.

Одредбама ЗПН, који је релевантан за период из тужбе, прописана је основна мјесечна плата судија и тужилаца (члан 2. и 3.), право на повећање плате у складу са порастом просјечне мјесечне плате у Републици Српској (члан 6.), али не и право на предметну накнаду.

Кад се имају у виду наведене законске одредбе, према којима је основна плата за судије основних и окружних привредних судова била прописана у износу од 2.704.00 КМ и увећање у односу на просјечну плату у Републици Српској, те да право на предметну накнаду није прописано, као и да је према Закону о платама и другим накнадама судија и тужилаца у Федерацији БиХ, основна плата судије општинског суда износила 2.400,00 КМ, уз увећање у односу на просјечну плату у БиХ, те да су остваривали право на топли оброк, произлази да укупна примања која је остварио тужитељ у односу на судије истог степена у Федерацији БиХ, нису била значајно различита.

Поред тога, ентитети Република Српска и Федерација Босне и Херцеговине обезбјеђују средства за плате судија и тужилаца, те су плате судија и тужилаца регулисане наведеним ентитетским законима, а у погледу регулисања права постоји широко поље слободне процјене надлежног законодавца када су у питању мјере економске политике.

Сходно наведеном да се закључити да разлика у третману тужитеља (који је судија у Републици Српској) у односу на означеног компаратора (судије у Федерацији БиХ), у погледу укупних примања по основу функције коју обављају, има легитиман циљ и објективно и разумно оправдање и да између употријебљених средстава и циља који се жели постићи постоји разуман однос пропорционалности, што искључује постојање дискриминације у смислу одредбе члан 5. тачка б) ЗЗД.

С обзиром да тужитељ није дискриминисан, то тужена у смислу одредбе члана 154. став 1. ЗОО није одговорна за штету због дискриминације, па тиме није основан захтјев за исплату утуженог новчаног потраживања по основу накнаде материјалне штете због неисплаћеног топлог obroка, како су то правилно закључили и нижестепени судови.

Како потраживање накнаде топлог obroка представља право из радног односа, те како суд у смислу одредбе члана 53. став 3. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09, 61/13 и 27/24- даље: ЗПП) није везан правним основом из тужбе, правилно су нижестепени судови захтјев размотрили и по одредбама ЗР, па су правилно тужбу тужитеља одбацили у дијелу у којем је поднесена ван преклузивног рока из одредбе члана 201. став 4. ЗР, док су захтјев за исплату правилно одбили у дијелу у којем је тужба благовремена, из разлога што право на топли оброк у том периоду није било прописано законом (ЗПН), па нема законског упоришта за налагање плаћања.

Произлази, да нису основани ревизиони наводи о погрешној примјени материјалног права, па је одлучено као у изреци, примјеном одредбе члана 248. ЗПП.

Предсједник вијећа
Горјана Попадић

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Биљана Аћић